

Υπόθεση C-477/19

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

21 Ιουνίου 2019

Αιτούν δικαστήριο:

Verwaltungsgericht Wien (Αυστρία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

12 Ιουνίου 2019

Προσφεύγων:

IE

Καθής:

Magistrat der Stadt Wien

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Κατασκευαστικό έργο – Προστασία της φύσης – Τόποι αναπαραγωγής και ανάπαυσης – Επέμβαση, βλάβη ή καταστροφή

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Ερμηνεία της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (οδηγία για τους οικοτόπους), άρθρο 267 ΣΛΕΕ

Προδικαστικά ερωτήματα

- 1) Έχει ο όρος «τόπος ανάπαυσης» κατά το άρθρο 12, παράγραφος [1], στοιχείο [δ'], της οδηγίας για τους οικοτόπους την έννοια ότι περιλαμβάνει και πρώην τόπους ανάπαυσης που έχουν στο μεταξύ εγκαταλειφθεί;

Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο ερώτημα αυτό :

Πρέπει κάθε πρώην τόπος ανάπαυσης που έχει στο μεταξύ εγκαταλειφθεί να χαρακτηρίζεται ως «τόπος ανάπαυσης» κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος [1], στοιχείο [δ'], της οδηγίας για τους οικοτόπους;

Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης στο ερώτημα αυτό:

Βάσει ποιων κριτηρίων καθορίζεται αν ένας πρώην τόπος ανάπαυσης που έχει στο μεταξύ εγκαταλειφθεί πρέπει να χαρακτηριστεί ως «τόπος ανάπαυσης» κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος [1], στοιχείο [δ'], της οδηγίας για τους οικοτόπους;

- 2) Βάσει ποιων κριτηρίων καθορίζεται αν μια συγκεκριμένη πράξη ή παράλειψη συνιστά επέμβαση σε «τόπο ανάπαυσης» κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος [1], στοιχείο [δ'], της οδηγίας για τους οικοτόπους;
- 3) Βάσει ποιων κριτηρίων καθορίζεται αν μια συγκεκριμένη πράξη ή παράλειψη συνιστά τόσο σοβαρή επέμβαση σε «τόπο ανάπαυσης» κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος [1], στοιχείο [δ'], της οδηγίας για τους οικοτόπους, ώστε να θεωρείται ότι υπάρχει «βλάβη», κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος [1], στοιχείο [δ'], της οδηγίας για τους οικοτόπους, του εν λόγω «τόπου ανάπαυσης»;
- 4) Βάσει ποιων κριτηρίων καθορίζεται αν μια συγκεκριμένη πράξη ή παράλειψη συνιστά τόσο σοβαρή επέμβαση σε «τόπο ανάπαυσης» κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος [1], στοιχείο [δ'], της οδηγίας για τους οικοτόπους, ώστε να θεωρείται ότι υπάρχει «καταστροφή», κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος [1], στοιχείο [δ'], της οδηγίας για τους οικοτόπους, του εν λόγω «τόπου ανάπαυσης»;
- 5) Έχει ο όρος «τόπος αναπαραγωγής» κατά το άρθρο 12, παράγραφος [1], στοιχείο [δ'], της οδηγίας για τους οικοτόπους την έννοια ότι περιλαμβάνει, πρώτον, μόνο τον ακριβώς οριοθετημένο τόπο όπου γίνονται τακτικά πράξεις ζευγαρώματος υπό στενή έννοια ή περιορισμένες πράξεις συνδεδεμένες άμεσα με την αναπαραγωγή (όπως για παράδειγμα η ωοτοκία), καθώς και, δεύτερον, ότι, επιπροσθέτως, ο όρος «τόπος αναπαραγωγής» περιλαμβάνει όλους τους ακριβώς οριοθετημένους χώρους οι οποίοι είναι απολύτως απαραίτητοι για την ανάπτυξη των νεογνών, όπως για παράδειγμα οι χώροι ωοτοκίας ή τα τμήματα των φυτών που είναι απαραίτητα για το στάδιο προνύμφης ή νύμφης;

Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης στο ερώτημα αυτό:

Τι νοείται ως «τόπος αναπαραγωγής» κατά το άρθρο 12, παράγραφος [1], στοιχείο [δ'], της οδηγίας για τους οικοτόπους και πώς διαχωρίζεται τοπικά ένας «τόπος αναπαραγωγής» από άλλους τόπους;

- 6) Βάσει ποιων κριτηρίων καθορίζεται αν μια συγκεκριμένη πράξη ή παράλειψη συνιστά επέμβαση σε «τόπο αναπαραγωγής» κατά την έννοια

- του άρθρου 12, παράγραφος [1], στοιχείο [δ'], της οδηγίας για τους οικοτόπους;
- 7) Βάσει ποιων κριτηρίων καθορίζεται αν μια συγκεκριμένη πράξη ή παράλειψη συνιστά τόσο σοβαρή επέμβαση σε «τόπο αναπαραγωγής» κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος [1], στοιχείο [δ'], της οδηγίας για τους οικοτόπους, ώστε να θεωρείται ότι υπάρχει «βλάβη», κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος [1], στοιχείο [δ'], της οδηγίας για τους οικοτόπους, του εν λόγω «τόπου αναπαραγωγής»;
- 8) Βάσει ποιων κριτηρίων καθορίζεται αν μια συγκεκριμένη πράξη ή παράλειψη συνιστά τόσο σοβαρή επέμβαση σε «τόπο αναπαραγωγής» κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος [1], στοιχείο [δ'], της οδηγίας για τους οικοτόπους, ώστε να θεωρείται ότι υπάρχει «καταστροφή», κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος [1], στοιχείο [δ'], της οδηγίας για τους οικοτόπους, του εν λόγω «τόπου αναπαραγωγής»;

Παρατιθέμενες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (οδηγία για τους οικοτόπους), άρθρα 2, 12, 16 και 23, καθώς και παράρτημα IV.

Παρατιθέμενες διατάξεις του εθνικού δικαίου

Wiener Naturschutzgesetz (νόμος της Βιέννης περί προστασίας της φύσεως), άρθρα 4, 5, 7, 9, 10 και 49, καθώς και παράρτημα

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της διαδικασίας

- 1 Το Verwaltungsgericht Wien (διοικητικό πρωτοδικείο Βιέννης) πρέπει να κρίνει προσφυγή κατά χρηματικής κυρώσεως επιβληθείσας από αρχή επιβολής διοικητικών κυρώσεων.
- 2 Ο προσφεύγων είναι εργαζόμενος σε κατασκευαστική εταιρία, σε επιχείρηση δηλαδή στην οποία έχει ανατεθεί από τρίτες επιχειρήσεις ο προγραμματισμός και η οργάνωση ενός έργου. Λόγω της ιδιαίτερης φύσεως των διευθυντικών καθηκόντων που ασκεί στην επιχείρηση, ο προσφεύγων θεωρείται ποινικά υπεύθυνος για τις πιθανές παραβιάσεις του νόμου του ομόσπονδου κράτους της Βιέννης περί προστασίας της φύσεως εκ μέρους της εν λόγω επιχείρησης, όταν δεν μπορεί να αποδείξει ότι προέβη σε κάθε δυνατή ενέργεια προκειμένου να αποτραπούν οι παραβιάσεις.
- 3 Στον προσφεύγοντα προσάπτεται η καταστροφή ή βλάβη ενός τόπου ανάπαυσης και/ή αναπαραγωγής κρικητού και, ως εκ τούτου, παράβαση του άρθρου 10, παράγραφος 3, αριθ. 4, του νόμου της Βιέννης περί προστασίας της φύσεως. Με

την εν λόγω διάταξη μεταφέρθηκε στο εσωτερικό δίκαιο το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο δ΄, της οδηγίας για τους οικοτόπους. Οι όροι «τόπος ανάπαυσης», «τόπος αναπαραγωγής», «βλάβη» και «καταστροφή» του νόμου της Βιέννης περί προστασίας της φύσεως έχουν συνεπώς την ίδια έννοια με τους αντίστοιχους όρους της οδηγίας για τους οικοτόπους. Η ερμηνεία των εν λόγω όρων του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο δ΄, της οδηγίας για τους οικοτόπους καθίσταται, ως εκ τούτου, προδικαστικό ζήτημα για τη διαδικασία της κύριας δίκης.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 4 Στον προσφεύγοντα προσάπτεται ότι ευθύνεται για το ότι ο εργολάβος ανέθεσε εργασίες σε κατασκευαστική εταιρία με τις οποίες προκλήθηκε καταστροφή ή βλάβη σε έναν τόπο ανάπαυσης και/ή αναπαραγωγής κρικητών, γεγονός που συνιστά παράβαση της απαγορευτικής διατάξεως του άρθρου 10, παράγραφος 3, αριθ. 4, του νόμου της Βιέννης περί προστασίας της φύσεως.
- 5 Ο προσφεύγων αρνείται ότι προκλήθηκε καταστροφή ή βλάβη σε τόπο ανάπαυσης και/ή αναπαραγωγής κρικητών.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της προδικαστικής παραπομπής

- 6 Πρέπει να διευκρινιστεί πώς ερμηνεύονται ειδικότερα οι όροι «τόπος ανάπαυσης», «τόπος αναπαραγωγής», «βλάβη» και «καταστροφή» του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο δ΄, της οδηγίας για τους οικοτόπους.

Τόπος ανάπαυσης

- 7 Ως τόπος ανάπαυσης νοείται στην προκειμένη περίπτωση το υπόγειο ενδιαίτημα του κρικητού. Το ερώτημα που τίθεται είναι αν ο τόπος ανάπαυσης πρέπει να χρησιμοποιείται ενεργά κατά το χρονικό σημείο της καταστροφής ή της βλάβης ή αν αρκεί ότι ένας τόπος ανάπαυσης που έχει εγκαταλειφθεί πρόκειται πιθανότατα να κατοικηθεί εκ νέου.
- 8 Η έννοια του τόπου ανάπαυσης πρέπει κατά την κρίση του αιτούντος δικαστηρίου να ερμηνεύεται με ευρύτητα κατά τρόπο ώστε κάθε τόπος ανάπαυσης που έχει εγκαταλειφθεί (και μάλιστα ανεξάρτητα από την πιθανότητα να κατοικηθεί εκ νέου) να χαρακτηρίζεται ως τόπος ανάπαυσης κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος [1], στοιχείο [δ΄], της οδηγίας για τους οικοτόπους. Σκοπός της ερμηνείας αυτής είναι να εξασφαλίζεται ότι η αρμόδια αρχή θα παρέμβει πριν από την καταστροφή ενός τέτοιου τόπου ανάπαυσης.

Τόπος αναπαραγωγής

- 9 Το ερώτημα που τίθεται είναι αν η εν λόγω έννοια καλύπτει μόνο τον τόπο της αναπαραγωγικής διαδικασίας αυτής καθεαυτήν ή αν –ανάλογα με τον τρόπο με

τον οποίο την αντιλαμβάνεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή– περιλαμβάνει επίσης τον τόπο του ζευγαρώματος και του τοκετού, καθώς και τόπους αναπαραγωγής που δεν χρησιμοποιούνται. Όσον αφορά, περαιτέρω, τον τόπο του ζευγαρώματος, δεν είναι σαφές αν ως τέτοιος νοείται και η περιοχή της ερωτοτροπίας.

- 10 Το αιτούν δικαστήριο απορρίπτει την εκ μέρους της Επιτροπής ευρεία ερμηνεία της έννοιας, διότι μια τέτοια ερμηνεία θα οδηγούσε σε πολύ μεγάλο περιορισμό της δραστηριότητας. Επομένως, ως τόπος αναπαραγωγής πρέπει να νοείται μόνο μια τοπικά οριοθετημένη περιοχή η οποία είτε συνδέεται μόνο με τη διαδικασία της αναπαραγωγής υπό στενή έννοια είτε περιλαμβάνει, επιπροσθέτως, και τα σημεία εκείνα που είναι απαραίτητα, κατά τρόπο άμεσο, για την ανάπτυξη των νεογνών.

Βλάβη

- 11 Τίθεται μεταξύ άλλων το ζήτημα της διακρίσεως μεταξύ επεμβάσεως και βλάβης. Πρέπει να καθοριστεί από ποιο σημείο και μετά μια επέμβαση είναι τόσο σοβαρή ώστε να υφίσταται βλάβη. Ωστόσο, πρέπει επίσης να διευκρινιστεί αν, ακόμη και σε περίπτωση παραλείψεως, πληρούνται η αντικειμενική υπόσταση της βλάβης ή της καταστροφής.
- 12 Λαμβανομένων υπόψη των σκοπών που καθορίζονται στο άρθρο 2 της οδηγίας για τους οικοτόπους, πρέπει κατά την κρίση του αιτούντος δικαστηρίου να θεωρείται ότι υπάρχει βλάβη τόπου ανάπαυσης ή αναπαραγωγής, όταν μέσω της εκάστοτε πράξεως ή παραλείψεως υπονομεύεται σε πολύ μεγάλο βαθμό ο σκοπός της «διατηρήσεως και αποκαταστάσεως» του αυστηρά προστατευόμενου ζωικού είδους –επομένως στη συγκεκριμένη περίπτωση η διατήρηση των ζώων που χρησιμοποιούν (ή ενδέχεται να χρησιμοποιήσουν) τον εν λόγω τόπο ανάπαυσης ή αναπαραγωγής.
- 13 Συνεπώς, ως βλάβη τόπου ανάπαυσης πρέπει να χαρακτηρίζεται κάθε πράξη ή παράλειψη με την οποία τίθεται σοβαρά σε κίνδυνο η επιβίωση ενός προστατευόμενου είδους ζώου ή μειώνεται σημαντικά η διάρκεια της ζωής του.
- 14 Αντίστοιχα, ως βλάβη τόπου αναπαραγωγής πρέπει να χαρακτηρίζεται κάθε πράξη ή παράλειψη με την οποία μειώνεται σε αποδεδειγμένα μεγάλο βαθμό η επιτυχία της αναπαραγωγής ενός προστατευόμενου είδους ζώου.

Καταστροφή

- 15 Πρέπει να αποσαφηνιστεί ιδίως η διάκριση μεταξύ βλάβης και καταστροφής.
- 16 Κατά την κρίση του αιτούντος δικαστηρίου πρέπει να θεωρείται ότι υπάρχει καταστροφή τόπου ανάπαυσης ή αναπαραγωγής όταν το αποτέλεσμα πράξεως ή παραλείψεως είναι ότι ο τόπος ανάπαυσης ή αναπαραγωγής δεν θα χρησιμοποιείται (ή δεν μπορεί να χρησιμοποιείται) πλέον μελλοντικά ως τέτοιος.